

Tehet István (Debrecen), Osztrovics Andor (Sátor-
alja-Ujhely), Dudás Márton (Ujvidék), Szobota József
(Kassa), Wollmann René (Budapest), Holics Rezső
(Budapest), Csávossy László (Zombor), Vojnics István
(Szabadka) és Znakorszky Miklós (Eperjes). Tizenötön
kaptak még második díjat (ezüst érmet) és tizenötön
harmadik díjat (bronz-érmet).

A 150 méteres versenynél első díjat (ezüst-érem és
könyvjutalom) kapott: Ador Sándor (Halas), Perudl
Adorján (Zombor), Nagy Sándor (Szabadka), Nirsse
Gyula (Pozsony), Beinschrott Márton (Szarvas), Ma-
gyari Kossa Sámuel (Székesfehérvár), Omaszta István
(Temesvár), Billitz Lipót (Temesvár), Kratochwill
Emil (Pozsony), Wladár József (Rimaszombat), Hali
Ernő (Budapest), Bartók Jenő (Nyíregyháza), Schlei-
ter Aurél (Pozsony). A real-, polgári és kereskedelmi
iskolák versenyében: a 100 méteres futóversenyben
első díjat (ezüst-érem és könyvjutalom) kapott:
Schäffer György (Temesvár), Meleg Gyula (Budapest),
Kocsisovszky Pál (Arad), Rellé Pál (Budapest), Brogle
György (Pozsony), Grossner Árpád (Budapest). A 150
méteres verseny első díjait kapta: Grosz József
(Budapest), Wilhelm Ottó (Budapest), Müller Géza
(Temesvár), Strasser Béla (Budapest), Klein Jenő
(Budapest).

A tanítóképzők versenyében:

A 100 méteres futóverseny első díjat kapta: Erdey
Lajos (Debrecen), Újsági József (Znióvárhalja), Jeva
György (Kiskun-Félegyháza), Szántó László (Znió-
várhalja). A 150 méteres futóverseny első díjait kapta:
Farágó János (Kiskun-Félegyháza), Pápay János
(Baja), Szalácsy Rikárd (Budapest), Gyurana Béla
(Znióvárhalja).

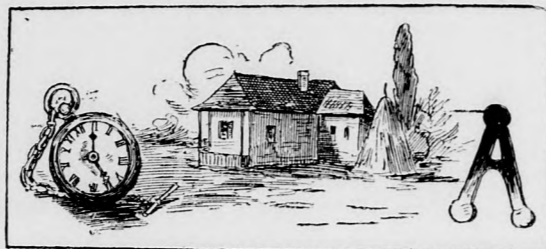
Ugyanezekben a futóversenyekben második díjat
(ezüst-érmet) kapott: Hegedüs Béla (Gyöngyös),
Mohai Lajos (Székesfehérvár), Janisch Tivadar (Eper-
jes), Weinmann Péter (Halas), Weis Chajem (Nagy-
bánya), Lechner Rikárd (N.-Károly), Schira Endre
(Temesvár), Bendel Alajos (Budapest), Viczy Zsig-
mond (Igló), Nagy Zoltán (Temesvár), Jandl József
(Kecskemét), Rohonczy Imre (Budapest), Weisz
Armin (Budapest), Pártos Dezső (Békés-Csaba),
Horváth István (Debrecen), Darvas Gyula (Buda-
pest), Horváth Aladár (Pápa), Istvánffy József (Buda-
pest), Pilissy Antal (Budapest), Ángyán Béla (Buda-
pest), Wolf Mór (Kaposvár), Lerch Béla (Nagybánya),
Szalóky Géza (Kassa), Einhard István (Gyöngyös),
Klemm Gyula (Zombor), Eördögh Virgil (M.-Sziget),
Borbás Gáspár (Budapest), Rudnay Lajos (Budapest),
Braun Arthur (Körmöcz), Breizach Zoltán (Miskolc),
Honska Viktor (Budapest), Hegedüs György (Debrecen),
Herzfeld Győző (Budapest), Tobak Ferencz
(Pécs), Schwitzer Samu (Pozsony), Shtunner Géza
(Budapest), Koch József (Sopron), Burger László
(Kassa), Bodor Ödön (Budapest), Szlavka Samu
(Baja), Wach Jenő (Modor), Szikora József (Baja),
Merényi Lajos (Budapest), Vadász Géza (Znió), Jónás
János (Budapest), Szilveszter Lajos (Székely-Keresz-
tur), Kmettykó János (Arad).

FEJTÖRŐ.

Földrajzi kérdés:

Melyik az az angol kikötőváros, mely London után
az ország második kereskedelmi városa? Kiknek
állandósa? Miről nevezetes? Mi fekszik vele szemben
és mi köti össze a két várost?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1901. június 9.

34. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Amazon 7.000.000 km²., Kongo
3.700.000 km²., Misszissippí 3.250.000 km²., Laplata
(az Uruquay-val) 3.100.000 km²., Ob 3.100.000 km².,
Nilus 2.900.000 km²., Niger 2.500.000 km²., Jeniszi
2.500.000 km²., Lena 2.300.000 km²., Amur 2.000.000
km²., Jangcekiang 1.500.000 km²., Gangesz-Bráma-
putra 1.700.000 km²., Mackenzie 1.700.000 km².,
Volga 1.500.000 km². *Képrejtvény:* Hízkelés mérge
a barátságának.

Helyesen fejtették meg: Belesák Aladár, Fejérvári
Iván, Kutlik Félix, Grünmann Marcel, Donáth Géza,
Przybilla Jenő, Znojemszky N., Popper József, Sonnen-
feld Lajos, Nagy Kálmán és Gyula, Lőrincz Ferencz
és Dezső, Plán Frigyes, Borosnyay Oszkár, Neoschil
Antal és Sándor, Kuffler Pál, Herczog Emil, Ronchetti
József, ifj. Dortsák Lajos, Köszler Arthur, Reimann
Ernő, N. Istvánffy Gyula és István, ifj. Hampel József.

A kitűzött könyvjutalmat («Középkori ázsiai uta-
zók», ford. Brózik) *Przybilla Jenő* budapesti előfize-
tőnk nyerte meg.

A gimnáziumi és reáliskolai ifjúságnak házi olvasmányul
különösen ajánlható:

ARANY JÁNOS „TOLDI“-JA.

TANULMÁNY

írta SZÉKELY ALADÁR.

Ára 1 K 60 fill.

Mindazoknak kik «Toldi»-val és Arany János költészeté-
vel szeretettel foglalkoznak — és melyik deák ne foglal-
kozna velük? — melegen ajánlható házi olvasmányul
Székely Aladárnak ez a tanulmánya. Nagy haszonnal
járó olvasmány, melynek élvezete után csak annál job-
ban értjük és érezzük át «Toldi» szépségeit, Arany
János költészetét.

Kapható a «Franklin-Társulat»-nál Budapesten
és minden könyvkereskedésben.

!!Gyűjtők figyelmébe!!

Hazánk legrégebbi bélyegkereskedése. 9148

Eladók. Veszek. Cserélek.
Lejobb árban veszem a forgalmi és régi bélye-
geket minden mennyiségben.

PRÜCKLER J. C.
BUDAPEST,
IV., Koronaherceg-utca 3. sz.
az udvarban.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt,
Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott
középkolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
<i>Megjelenik minden vasárnap.</i>	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	

PÁLYAVÁLASZTÁS.

Évről-évre fölvetődik a kérdés: minő pályát
válaszunk? Vajmi csekély azoknak a száma, a
kik nem kérdezik, a kik már évek óta melengetik
a szívükön azt a kedves vágyat, mely sólyom-
szárnyain merészen röpti előre. Igen, igen ritka
az olyan diák, a ki nem várja szüleitől a döntő
szót, barátaitól a tanácsot. A mai praktikus gon-
dolkodásnak megfelelően jó előre mérlegelni szok-
ták, hogy minő pálya kerül a legkevesebbe, melyik
juttat leghamarább kenyérhez, melyik kecséget
a legtöbb előhaladással; hol lehet egy-egy szeke-
rünket előretelő támogató.

Ha fontolóra vesszük a dolgot, talán nem is
kell ezen fennakadnunk, zokon sem szabad ven-
nünk. Az utca levegőjével együtt szívjuk ezt a
gondolkodásmódot be. Ünös-untalan azt halljuk,
hogy nehéz az élet, a küzdelem sanyarú, s a bol-
doguláshoz nem elég a munkakedv és a tehet-
ség.

No hát, fiaim, én ebben a dologban egészen
másképpen gondolkodom. Elmondom nektek, talán
egyik-másik majdan hasznát veheti, hiszen olyan
ember mondja, a ki megtanulta a maga példájá-
ból ismerni az életet, s megtanulta becsülni a
tisztas munka árán szerzett mindennapi kenyere-
t.

Midőn életetek szekerének a rúdját eligazítjátok,
ne kérjetek tanácsot senkitől — csak magatoktól,
avagy attól, a ki titeket jól ismer. A kiből meg-
szólal bizonyos belső hang, mondván: «menj erre
az útra» — ne fontolgassa, hogy minő nehézségek
várnak reá, ne kutassa, hogy hány év múlva lesz
ezer vagy kétezer forint fizetése — hanem kövesse
azt a belső szót, mely bizonyára nem most
először szólal meg benne. Vágjon neki az életnek

erős bizalommal és törhetetlen hittel. Lelkének
szemei a magaslatokat keressék, ne a mélysege-
ket; a ki föl akar mászni a hókoronás hegyek
csúcsára, az ne gondoljon a sikamlós gleccsre-
kre, hegyszakadékokra, az esetleges lezuha-
násra, mert mindvégig a vágy mellett marad, s a
tetőre nem jut fel soha. Jaj annak a diáknak, a ki
fél attól, hogy nem lesz majd vacsorája, s nem
öltözködhetik új divat szerint, hogy le kell szok-
nia az édes cigarettáról, s a kávéházakat csak
kivülről látja! Ismertem diákokat, a ki hétszámra
fekete retket és kenyeret vacsorált, a ki egész télen
az egyetem és a könyvtárak szobáiban fűtözött,
mert otthon fűtetlen szoba várt reá — és ismerem
ma is őket, s tudom, hogy igen jó meleg
téli bundájuk van, s a fekete retket csak pecsenye
mellé talaltatják fel. Viszont ismertem gazdag,
kényes úrfiakat, a kik boldogtalanok voltak, ha
nem telt négy krajczáros cigarettára, s ha apjuk
egy nappal később küldötte a havi gázsit — és
ismerem őket ma is, nagyon szánandó emberek,
nagyon eltörődött, elégedetlen, panaszkodó pro-
letárok.

A jövőt jótékony fátyol borítja, hadd borítsa;
himezzük ki ezt a fátyolt fiatal reménységünk
rózsaszálaival, ne igyekezzünk balgatagon lerán-
tani, ne vállalkozunk a hamis próféták szere-
pére, hiszen úgyszólván kárba vett minden fáradsá-
gunk. Előttünk áll a jelen, kezünkben van a bizo-
nyítvány, mely útlevél — abba az ismeretlen or-
szágba, hol reánk ismét csak munka vár, komoly,
derék munka. Ez a gondolat töltson el egészen
ebben éljünk, s ne üzzük ki szívünkéből azt a csepp
költészetet, melynek az ifjúság a leghívebb ápo-
lója. Ne legyünk éktelenül bölcses és józanok,
hanem bizakodók és munkára elszántak.

Ha az vár reánk, hogy éhezünk és fázzunk, no

És egy
születő
diák
Toldi-t
megjegy-
te
és elmes-
tek.

hát éhezni is, fázni is fogunk — és nem halunk bele; s ha az vár reánk, hogy fokról-fokra kinosan, nehezen vergődhetünk előre, hát az sem baj — előre jutunk mégis. A kire nem néz anyagi gond, az százszoros hévvel buzogjon azért, a mire kedve van, a mihez hajlandóságot és tehetséget érez magában. Míg gyermek volt, nem tudta miért dolgozik, most már tudja, most már nem szorul arra, hogy buzdítsák, ösztökéljék.

Sajnálom az olyan magyar ifjút, a ki nem tud lelkesedni, a kinek a szívében nem fogamzott meg a vágy, hogy belőle valami derék, jóra való, munkás *egész ember* legyen. Ám keresse más a könnyen való boldogulást, hajhászsa a támogató kezét, kapaszkodjék bele a léghajó kötelébe, sur-lódjék a hatalmasokhoz: én mégis azt mondom, azt hirdetem és vallom *csak az ér valamit, a mit a magunk emberségének köszönhetünk*, azt hirdetem és vallom, hogy két-három derék embernek a szeretete és becsülése drágább, mint az érdemetlenül nyert kitüntetés, rang és a hazug tisztelet, melylyel az alattunk állók önző czéllal körülvesznek minket; azt hirdetem és vallom, hogy a magyar ifjú csak akkor válik igazi férfivá, ha megtanul izzadni, dolgozni, s előbb megszerzi azt, minek később kamataiból él: megszerzi a becsületet és a mindennapi kenyeret.

Parányi méces az emberi tehetség, kis vilá-gosságot terjeszt, de nekünk ezt a kis méces olajjal kell táplálnunk, igyekeznünk kell arra, hogy parányi vilá-gosságából ne csak nekünk jusson, jusson másnak is. Ámde azért álmodozunk a napról, mely milliókat éltet, álmodozunk dieső-ségről, a tudás és jellem óriásai álljanak előttünk mintaképekül; válaszsuk a Heraklesz útját, mely tele van akadályal — ha érezzük, hogy van kedvünk, akaratunk és kitartásunk. E három közül csak egy is hiányzik, eléggé vértezették nem vagyunk. A fele úton való kidülés szomorú látvány, s ilyenkor csak az önmaguk gyöngeségével megalkuvók szokták azt mondani, hogy a sors mostohasága, a körülmények kedvezőtlen alakulása a sikertelenség oka.

Nem így, fiaim, nézzetek derült lélekkel a jövő felé. Gondoljátok meg, hogy azt az utat, mely elöttetek áll, már évezredek óta millió meg millió ember megtette; ha azok nem riadtak vissza tőle, miért ijednétek meg ti. Csak előre a kedvvel választott pálya útján. Kísérjen titeket Isten áldása és mosolyogjon reátok jó szerencse!

Gaal Mózes.

AZ ÉN KIS BARÁTOMNAK.

Örömtelen napjaim
Fényes napsugára!
Te kis csacska, balga gyermek,
Virágtalan életemnek
Piros rózsaszála!

Mi von hozzám tégedet?
Mi von engem hozzád?
Én szeretem játszásod,
Ezer apró bolondságod,
Nevető két orcád!

Ártatlanság hófehér
Galambja a lelked,
Mintha vélem rokon volna!
Mert szeliden rám hajolva
Bennem magad lelted.

Mintha nagy vihar nyomán
Tündököl szivárvány:
Úgy tüntél fel én előttem
Szebb időket hirdetően, —
S nem maradtam árván!

Óh pedig be gyöngé volt
Reménységem szála!
Nem álmodtam, nem hihettem,
Hogy így élünk még mi ketten,
Egymásra találva.

Boldog, a ki tégedet
Hív édes fiának!
A kinek hű kebelére
Fejed hajtod pihenőre,
S ki vigyázza álmod . . .

Úgy szeress, mint téged én,
A szívedbe zárva!
Te kis csacska, pajkos gyermek,
Virágtalan életemnek
Piros rózsaszála!

Oláh Gábor.

Mit, mikor és miként kell szólni s tenni, az a bölcsesség nagy titka. *Kölcsey.*

A barátság, e legszentebb jó, az erény sajátja s nem a szerencsée. *Boethius.*

Unalom a rosszra hajló embert rosszá, a jóra hajlót boldogtalanná teszi, s valóban szánakozásra méltó, kinek az életben semmi dolga nincs. *Széchenyi.*

POMPÉJI PUSZTULÁSA.

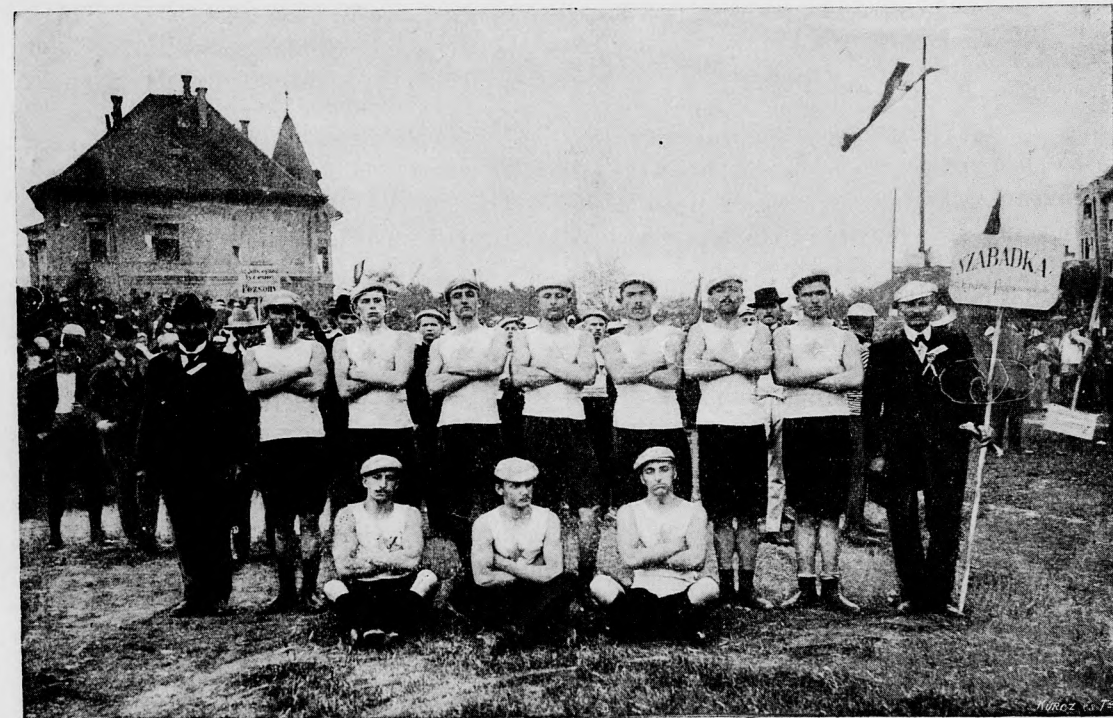
Bulwer regénye. Átdolgozta Gaal Mózes. 36

Jonét szobájában egy kis asztalra könyökölve találta. Nyugodtabbnak látszott, mint tegnap volt. Midőn Arbacest megpillantotta, hidegen, utálattal fordította el a fejét.

— Ó, bár halálommal szüntethetném meg gyűlöletedet, . . . szívesen meghalnék, Jone! Igazságtalan vagy irántam, de én nem panaszkodom. Csak azt engedd meg, hogy néha láthassalak. Alázz meg, vess meg, rabszolgádnak tekints,

nagy vagy a rosszban és a jóban egyaránt, mentsd meg az athenit, s Jone esküvel fogadja, hogy soha, soha nem fog vele az életben találkozni . . . A szegény teremtés térdre borult Arbaces előtt, átkulcsolta térdeit és úgy esdekelt hozzá: «ha benned az emberi érzésnek csak egy szikrája van, ó gondoldj atyám hamvaira, . . . gondoldj nyomorult sorsomra . . . mentsd meg az én Glaukusomat!

— Mondd, ha . . . ha sikerülne nekem, . . . ha a szigorú római törvények kijátszásával megtudnám őt a haláltól menteni, mond, . . . lennél-e a feleségem?

A MAGYAR TANULÓK ORSZÁGOS TORNAVERSENYE: A szabadkai győztes csapat.

mind elviselem . . . Ha a te ajkad néma, azt hiszem, meghalt körülöttem az egész világ — —
— Add vissza bátyámat! Add vissza jegyese-met! — mondá Jone szelid, könyörgő hangon, s mindkét szeméből patakzott a könny.

— Bárcsak feltámaszthatnám azt, s megmenthetném a haláltól ezt! — felelte látszólag megindultan az egyiptomi. — Mindent megtennék, csak hogy téged boldognak lássalak. Talán az utóbbi sikerülni fog . . . ó bocsáss meg nekem, Jone, hadd legyek továbbra is a te barátod, gyámod, . . . atyád, oltalmazód!

— Megbocsátok neked! . . . Mentsd meg Glaukust! Lemondok róla! Hatalmas Arbaces, te

Jone fölemelkedett és így szólt:

— Soha! . . . Bátyám vére még boszúért kiált fel! . . . Ki ölte meg bátyámat? . . . A te feleséged — én? . . . Soha . . . soha!

— Jone! . . . Jone! Minő titokzatosak a szá-vaid! Bátyád halálával miért emlited együtt az én nevemet?

— Álmaim mondják! . . . Az álmok nem hazudnak — az istenek küldik szemünkre!

— Üres szóbeszéd! . . . E miatt ártatlant gyanusítani oktalanság.

— Hallgass reám, Arbaces! — mondá Jone határozott, ünnepélyes hangon — ha te Glaukus életét megmented, ő engem soha hitvesül házába

nem fog vinni — de máshoz sem mehetek feleségül, senkihez, . . . hozzád sem! . . . Ne szakíts félbe, hallgasd meg tovább, hogy mit mondok . . . Ha Glaukus meghal, azon a napon én is meghalok. Hiába fosztasz meg minden ölé szerszám-tól, méregtől . . . én meg fogok halni, mert úgy akarom! . . . Az Ég, a Föld és a Tenger minden istenére esküszöm — meghalok! . . . Ezt akarom neked megmondani!

Vakmerően, büszkén, fenségesen állott Jone a csodálkozástól és tisztelettől csaknem meggörnyedt Arbaces előtt.

— Micsoda hősi lélek! . . . Ó, ilyen társra sóvárgott mindig az én lelkem! Jone, nem látod, hogy a sors minket egymás számára teremtett. Egymás kezét fogva újjáteremtenők ezt a nyomorult világot. Trónra jutnánk, s milliók rajongó tisztelete övezne minket! . . . Eh, nem félek fenyegetéseid-től, dacolok mindennel és mindenkivel. Te engem önkényt választasz, elmegyünk innen, túl a tengeren, s uralkodunk hatalmas nemzetek felett.

— Megörültél! Éretlen dicsekedésed nem méltó hozzád, a piaczi csepürágók szoktak ily hangon kiabálni, de nem a böles Arbaces. Tudod, hogy mi a szándékom, azon változtatni nem fogok. Megesküdtem s az eskü szent nekem. Menj és változtasd a gyűlöletet tiszteletté, a boszút — háladatos-sággá; mentsd meg annak az embernek az életét, a ki ártatlan, s a kiről én lemondok. Ez méltó volna hozzád, mert a nagy és nemes iránt van fogékony-ságod. Tedd meg ezt s ha majd Minos trónja előtt be kell számolnod földi életedről — a mérleg serpenyőjét ez a cselekedet jóra billenti. Arbaces, így cselekedjél! A jó tett az embert a földön boldogabbá teszi, mint bármely szerencsétlen szenvedély.

— Jól van, Jone! . . . Mindent meg fogok tenni.

E szavakkal távozott az egyiptomi. Csakhogy üres szavak voltak ezek is. A népet az ő titkos utasítására a papok úgy felizgatták, hogy Glaukust megmenteni még ő sem tudta volna, csak a maga feláldozásával. Erre pedig az egyiptomi nem volt hajlandó.

Midőn készülődött, hogy lefeküdjék, eszébe jutott Nydia.

Világért sem akarta, hogy Jone valahogy megtudja, minő állapotban volt Glaukus, midőn a ligetben Apäicides holttestére bukkant, nyomban kiadta egyik hívének, a szabadon bocsátott Kalliasnak a parancsot, hogy Nydiát egy pillanatra sem szabad a szobából kiengedni.

— Hé, megállj! . . . Előbb parancsold meg Jone rabnőinek is, hogy ne fecsegienek Nydiáról. Nem szabad Jonénak megtudnia, hogy Nydia is az én házamban van.

Kallias kereste Sosiát a kamrájában, de nem találta ott, aztán Nydia szobájába ment.

Ekkor hallotta Sosia kiáltásait. Megtudta tőle, hogy a vak leány rászedte s bizonyosan megszökött.

— No akkor kösd fel magad nyomban, boldogtalan! — biztatta Kallias a rabszolgát, mert ha Arbaces megtudja — véged.

Sosia kétségbe volt esve.

— Jaj az én árva fejemnek! Mitevő legyek!?

— Tudod biztosan, hogy már elhagyta a házat?

Hátha itt lappang még valahol?

— De mikor nyitva volt a kertajtó!

— Igaz, én is láttam, de aztán Kalenus jött s maga után becsukta. Ezt én tudom, mert én is a kertben voltam akkor, az áldozati gyümölcsöt is ott találtam. A kulcsot is én fordítottam a zárra. Nézd itt a kules.

— Akkor jer, keressük meg a boszorkányt! — örvendezett Sosia.

Körülbelül ekkor történt, hogy Nydia menekülni akart. Az oszlopok mellett végig tapogatózva kiért a kertbe s a kanyargó ösvényeken eljutott az ajtóig — de azt zárva találta. Reszkető kezekkel tapogatta végig az ajtót. Azt hitte, hogy tévedett talán, de mikor meggyőződött arról, hogy ki nem juthat: leroskadt a földre, kezét összszekulesolva felemelte a fejét.

S tőle néhány lépésre állott Sosia és Kallias. Kíváncsian nézték, hogy miként vergődik tehetetlenségében.

— Nini, most felugrik s vissza akar menni a kertbe! Micsoda makacs egy teremtés! Fogd el, Sosia, mert valahogy egér-utat vesz.

Sosia megragadta Nydiát.

— Meg vagy, gonosz leány!

Nydia velőtrázó sikoltása hallatszott ebben a pillanatban.

— Tömd be a száját! Felzavarja álmából Arbaces! — biztatta Kallias.

Josia betömte Nydiának a száját ugyanazzal a kendővel, melylyel az ő szemét kötötte volt be Nydia.

— Jöszte csak, jöszte! Most már nemesak vak, hanem néma is vagy.

Nydia újra fogoly volt. Minő rettenetes kínok mardoshatták a lelkét . . .

XXXVIII.

A vidám czimborák részvéte. A börtönök és áldozataik.

A vizsgálatnak harmadik és utolsó napja volt. Glaukus és Olinthus felett már néhány óra mulva kimondják a halálos ítéletet. Ez nap estéjén Lepidusnak pazar fényű lakásán gyülekezett össze néhány előkelő pompéjii gavallér.

— Nos, hát Glaukus mindvégig tagadott — mondá Klodius.

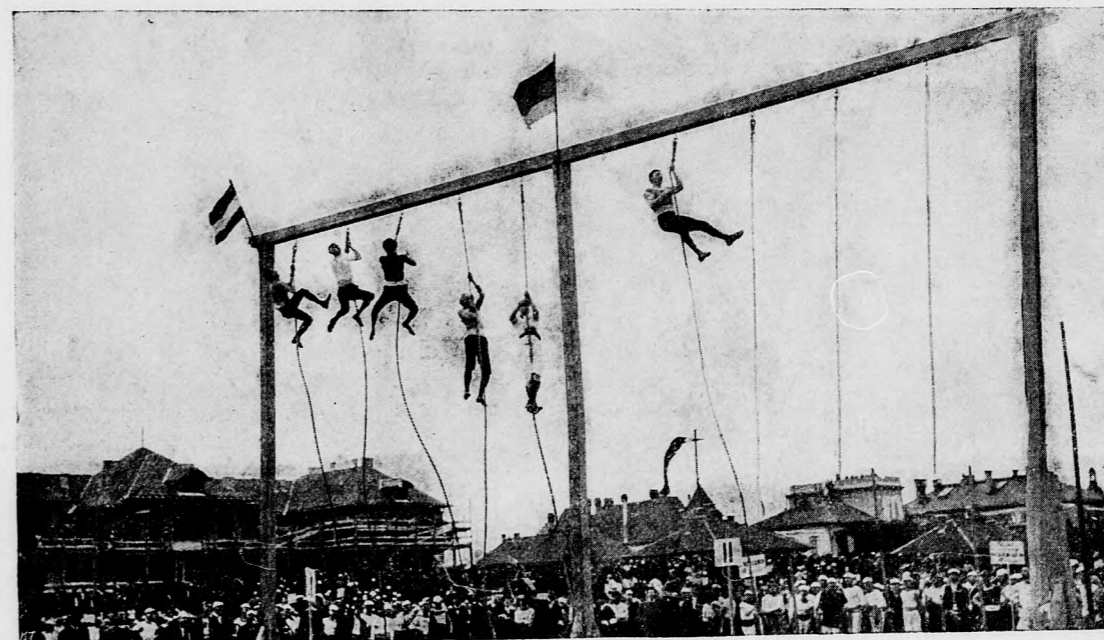
— Tagadott, de Arbaces tanuvallomása döntött, Arbaces a saját szemével látta a gyilkosság elkövetését — viszonzá Lepidus.

szerzett magának. Csak azt nem értem, hogy a törvényszék miért nem vette az enyhítő körülményeket tekintetbe s miért nem rótt enyhe büntetést a görögre?

— A nép nem egyezett volna bele. Isis papjai elhíntették a nép között a konkolyt. A nép lázong, a bírák megijedtek s Glaukus gazdagsága e tekintetben épen kapóra jött a renyhe, kapzsi csöcseléknek. És mégis mindössze három szavazattal ítelték halálra . . . hé, szolgál, tölts a chiosiból!

— De Glaukus valóságos hős! Areza megváltozott, de lelke és bátorsága törhetetlen.

— Majd meglátjuk, hogy meddig győzi lelki

KÖTÉLMÁSZÁS.

— Ugyan bizony, miért ölhetette meg Apäicides?

— A pap komor és kellemetlen ember volt. Nyilván lehordotta esúnyául Glaukust vidám, könnyelmű életmódja, költekezése, játszó kedve miatt s végül esküdözött, hogy nem fog semmi áron beleegyezni abba, hogy húga Glaukushoz menjen feleségül. Összekülönböztek, Glaukus amúgy is többet talált a borból bevenni, mint szokott s véghez vitte az elhamarkodott tettet. Azután látva, hogy mit tett, időre-órára megzavarodott — s ebben a zavarában egészen kitörlődött emlékezetéből maga a bűnös cselekedet is. — Ezt mondja Arbaces s az egyiptomi egészen jól magyarázza. Kétségtelen, hogy jóindulattal viseltetik a vádlott iránt.

— Igaz, Arbaces e pör folyamán sok jó barátot

erővel . . . no meg miféle érdem az hősnek lenni, ha Olinthus, az istentagadó kutya is épen olyan kicsinybe veszi a halálos ítéletet.

— A názareti! . . . No persze! — jegyzé meg Lepidus, ha ilyesmi történhetik, nem csoda, hogy ezelőtt két nappal villám sujtott agyon fényes, derült nappal egy római tizedest. Az istenek haragusznak városunkra, mert efféle istentagadók lappanganak köztünk. A szenátus mégis jóindulattal volt Olinthus iránt; szabadon bocsátotta volna, ha tömjént hintett volna Cybele oltárára. Valóban, túlságosan engedékenyek vagyunk.

— Glaukusnak kivételképp megengedik, hogy az oroslán ellenében ugyanazzal a stílussal védekezék, a melylyel Apäicides megölte.

(Folytatása következik.)

HANGOK A PUSZTÁN.

Esteledik! Köröskörül, hol az ég a földre támaszkodik, sötétvörös csik van, melynek alsó széle beleolvad a pusztá elmosódó halvány vonalaiba, a másik meg a mindig távolabb-távolabb látszó ég sötét kékségébe; középuitt, mintha füst gomolyogna csapkodó lángban, a vörös pír, meg a fekete sötétség küzdenek. Ebben a félvilágosságú széles csikban látszik még egy-egy torony teteje, mint valami óriási szög, egy-egy csoport fa, egy-egy sötét sáv, valamely hosszán elterülő falu, vagy füzes, topolyás, mely a lábam mellett locsogó nagy víz partját szegi. Szemem szinte elfárad a nézésben, a mint végig-hosszig jártatom a végtelen sikon. Pihenőt keres, egy kis dombot, egy kis halmocskát; a lelkem is ezt kiáltja sóvárgóan: hegyet, hegyet — hol a hegy!?

Ott messze, nagyon messze, mintha hegyek emelkednének. Oda száll a lelkem. Igazán hegyek, csak a kékségüket látom, meg a czikk-czakkosan kifodrozott gerinczet. Hegy az, rajta sűrű lombos erdő van, nagy hatalmas koronájú fák, bokrok, illatos folyondárok befutva. Aztán madarak is dalolnak ott, az erdő meg zsong, zsong lassan, meg erősebben, távol, közel az egész; — mintha a rög, a nagy rög imádsága volna. Ó, ha hallhatnám, — — de hallom is!

Lehunyam a szememet, hogy igazában oda olvaszszam a lelkemet is ahhoz az imádsághoz. Feltekintek, oda nézek, hol előbb a hegyeket láttam. Nincsenek sehol! Káprázat volt az egész, szemem megesalta a lelkemet. Ritka köd emelkedik föl, majd összegomolyodik, fehér lesz és fodros. A hegy az égbe szállt, ott libeg már csendesen tovább-tovább úszva, oldalt az ég lejtőjén. Nincs hegy itt sehol, mind az égbe szállt, mint a hogy az égbe száll a földről minden mese, minden álmokép!

Esteledik! A fekete szárnyak már a sikon pihennek, megszűkült már a kör is, melyet beláthatok. A nagy víz itt fut a lábam mellett el. És a nagy víz olyan csendesen suttog, mintha félne, hogy a parti füzesekben alvó madárkákat felkölti. A habok simán esúznak el egymás fölött, még csak fodrot sem vetnek. Hát itt nem játszanak a vízben hamis tündérek, hogy ilyen csendes minden? Hallgatok s figyelve nézem a sima vizekröt. Egy-egy locsesanás mégis hallatszik, habfodor is vetődik kiduzzadó gyűrűkben, mintha óriási kar túrná ott lent a mély fenekét s az emelgetné föl a hullámdudorokat.

Acélszemek néznek onnan rám szigorúan, fagyasztóan, parancsolva, hogy oda menjek, hol minden lépés egy-egy sir. Ez a komoly nagy víz nem lop álmat a lelkembe, mint a hegyek csacsogó patakja, kinek beszédjét, örökké hangzó gyermekmeséjét olyan szívesen hallgattam, úgy megértettem.

Feljebb megyek egy kicsit, hol a sűrű füzes bokrok szétvállanak s szabad teret nyitnak szememnek. Átlátok a túlsó partra, be a pusztába, föl a széles vizen messze és le, addig a kanyarulatig, hol mint valami lánczra kötött szörnyeteg, sötétén áll a tiszai malom s tompa zúgással kiabál be az aludni készülő síkságba. Onnan pedig nem felel semmi hang. De igen! Szembe velem a túlsó parton nádas van, mellette hátul egy kis topolya erdőcske, oldalt zöld, véghetetlen hosszú rét.

Ni, mintha a nádas, a topolyás, a rét is beszélné!

Az alkonyat szellője, ki messze útról jött, fáradtan suhan el a szürke homályba borult rét fölött, oda száll a nádasba, a topolya erdőcskébe. A mint megérkezett, összejárja kutatva a nádas rejtekeit. Talán pihenőt keres, alkalmas nyugvóhelyet, hol elülhet, míg a hajnal elő nem szólítja virágillatot, napsugarat hordani; vagy a madárfészkekhez szól be, a fészkek apró lakóit látogatja meg.

Beszédet is hallok: a nád verődik össze. Az erdő beszéde nem ilyen! Ez csak félénk suttogás, gyöngye hang, alig hogy elér hozzám.

Egy-egy firtentést is hallok; ki tudja, melyik álmos madár szól most. Egy pillanat csak s aztán csend, nagy csend lesz, mintha meghalt volna minden ezen a széles pusztán.

Még sincs egészen csend! Most meg a topolyásban susog valami, olyan álomszerűen. Ki jár ott? — — — Oh, hiszen a nagy pusztán is laknak tündérek, mert itt is vannak madárfészkek a hosszú szálú selymes fű között, meg a gabonatangerek fenekén; a szorgalmas hangyanépség itt is építi várauskáit, sűrűen egymás mellé rakja őket; a vízpartok padmalyai alatt is van fészkek, billegető fészkek, mint másutt.

Erősen benézek messze a pusztába, tekintetem szinte szét akarom hasítani a földre leszűrődött ködszerű sötétséget; az, az föld el előlem mindent, bizonyára a mögött a fátyol mögött rejtőzködnek a piczi tündérek is. Hogy szeretném őket látni! Nem lehet, csak sejtem, hogy merre járnak, hogy játszanak, virágkehelyből virágkehelybe lépve, szállva s pajzánul széttépik a

pókocskák kifeszített hálóját s összebogozzák egymást a selyem fűszálakkal. Valamikor régen láttam őket, ennek édes emléke most is a lelkemben él; — hol van az az idő? még akkor lepkekergető gyerek voltam!

Nézek, nézek arra felé, hol a nap lenyugodott. A gyöngye rózsapír még ott van, de csak olyan, mintha úgy volna oda lehelve, ragyogása nincs, fátyollal van letakarva s tovább a szélén mindig halványabb-halványabb, majd egészen átmegy az ég sötét kékjébe. Szemben, keleten, egészen sötét már az ég.

A nagy homályos pusztán végig láthatok, el a végtelenbe, mintha az ég sehol sem hajolna le. Csodálatos érzés száll a lelkembe. Úgy érzem, hogy valami erő megragad s visz, visz magával ebbe a homályos, hallgató végtelenségbe, melynek határát sehol nem látom; egyformán elborult, csendes, mozdulatlan.

Nem tud a lelkem elválni, mintha ezer meg ezer szálcacska tartaná fogva, odavész a pusztá végtelen, sötét tengerébe. Nem látok semmit, de sejtem, hogy a természet urának végtelen szelleme lebeg ott. A végtelen szellem, kinek gondolata a határ nélkül álló világ minden részét betölti, kinek örökös szeme soha sem huny le a világ fölött, de örökké égő sugarával mindent lát és a porszemet s a ragyogó csillagokat egyformán mérlegeli ezer meg ezer utjok futásában.

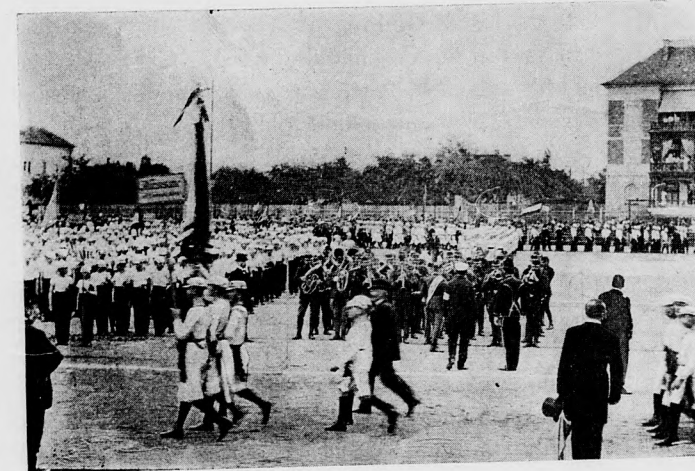
Itt sejtem, itt lebeg körülöttem; kis lelkem aláztatosan hajol meg s míg kutatva száll a messze homályba, a fenséges titok sejtésében tudja, hogy pornál kevesebb, kevesebb, mint a pusztá homokja, kit szárnyra kap a szél... Ni, egyszerre mintha megmozdult volna a sötét tenger alvó hulláma, fekete árnyak esapnak bele... egy, kettő, több! Lomhán felcsapnak megint... a pusztá madarai. Aludni mennek. Egy, kettő arra a nádas felé tart s hallom is, hogy megreeszen a nád, a mint belevágnak, mások neki fordulnak a pusztának. Ki tudja, hová igyekeznek, ki tudja, hol van a szállástadó rejtek. Szállnak, szállnak tompa suhogással s mikor már elnyeli őket a sötét, még akkor is hallani meg-megújuló kiáltásukat.

Mi ez, mintha új világ merült volna föl, képet változtatott a pusztá. A homály nehéz szárnyú madara fölrepült, most már ott ül az ég magasan

domboruló boltozatán. A pusztán csillogó ezüstös fény borong.

Ott, keleten dereng az ég, az éjszaka esőndes, szelid sugarú napja kel. Nem szór lángkévét szét egyszerre, csak csöndesen kel ki a homályból, mintha a susogó szél szárnyán emelkednék. Vigyáz, nehogy a szendergő világot fölkelte.

A széles pusztá határt kap, olyan, mintha a peremen álló ragyogó kerékből ezüst hullámú tenger ömlene le a síkra. De a fényes golyó mind magasabb, magasabbra emelkedik s a mint följebb száll, úgy tágul a pusztá kerek síkja is; az ezüstös hullámok messze esapnak el, végét se lehet látni. Egy-egy fa a messzeségben úgy feketélik, mint valami kis sziget. Meg-megrezdül a nádas, a topolyás, utána a kis fűzfa remiz, a

SORAKOZÁS A GYAKORLÓ-TÉREN.

melynek bolyhos lombja fehérlik a sugárban, mintha hóval volna terítve.

A széles folyó tükrén végig nyúlik a hold képe s olyan lesz ettől a víz, mintha az égről a tejt szálott volna beléje apró csillagocskáival fürdeni. Amott a folyón a hid, magas lábakon áll, olyan mint egy óriási szúnyog. Hatalmas lábait nekitelve a folyó árjának, mozdulatlan áll s oda-szorítja fejét a feketéllő parthoz. A víz pedig csendesen folydogál s csak a part fövényéhez csapó locsesanása hallatszik olykor-olykor.

Kiáltást hallok messziről, onnan felül, honnan a folyó jön. Figyelve nézek oda, hol a folyó el-kanyarodik. Nem soká kell várnom, valami széles fekete folt kanyarodik le a víz mentén, utána másik, harmadik, egész sereg. Tutajok ezek. Tompán egy-egy locsesanás hallatszik, csöndesen úsznak, mintha csak úgy, a víz színét se érve

lebegnének lassan lefelé, mint a köd. Hallok valami kiáltásfélét, de az onnan jön a nádasból, honnan suhogva emelkedik fel egy csapat madár. Szállnak már el, messze be a pusztába, sóvár vágy kel bennem velök szállni az alvó sik fölött, mint a szellő, el messze, messze el . . .

Nógrádi László.

ISTEN VELED, RISKA!

I.

Mindig együtt voltak ők hárman: Rosa, Pinin és a Riska.

A Somonte-mező háromszög alakban terült el a domboldal mentén, bársonyos, zöldelő pázsítszőnyeggel borítva. Egyik szögletén áthaladt a vasúti vonal Ovideoból Gijónba. A szögletet csúcsánál, mint valami büszke diadalmi zászló, táviró-rúd meredt az égnek, fehér porcellán fonalfogóival s párhuzamos huzalokkal jobbról is, balról is, Rosa és Pinin szemében ismeretlen, félelmetes, titokzatos dolgok hirdetője gyanánt. Pinin sokat, nagyon sokat okoskodott annak az ágas rúdnak a mesterségén, de látta, hogy az a rúd bizony meg se mozcizan, hanem egyenesen áll, mint a czövek. Addig-addig okoskodott, míg egyszer csak nekibátorodott s akárcsak valami lombjavesztett, korhadt fára, felmászott a titokzatos rúdra, egész a vasfonalakig; a fehér fonalfogókat azonban a világ minden kincseért sem merte volna megérinteni, mert ilyen alakú csészéket látott egyszer a szomszéd falu patikájában, a hol pedig puskaport is árulnak.

Az ilyen fehér porcellán-edény láttára mindig tisztelet és félelem fogta el; most is, mikor már épen utána akart nyúlni, hirtelen visszarántotta karját s egy pillanat alatt leküszögt a távirófáról. Annyira megijedt, hogy bár még jó magasban volt, elbocsátotta a rudat s leugrott a fűre, hogy csak úgy rengett bele a föld.

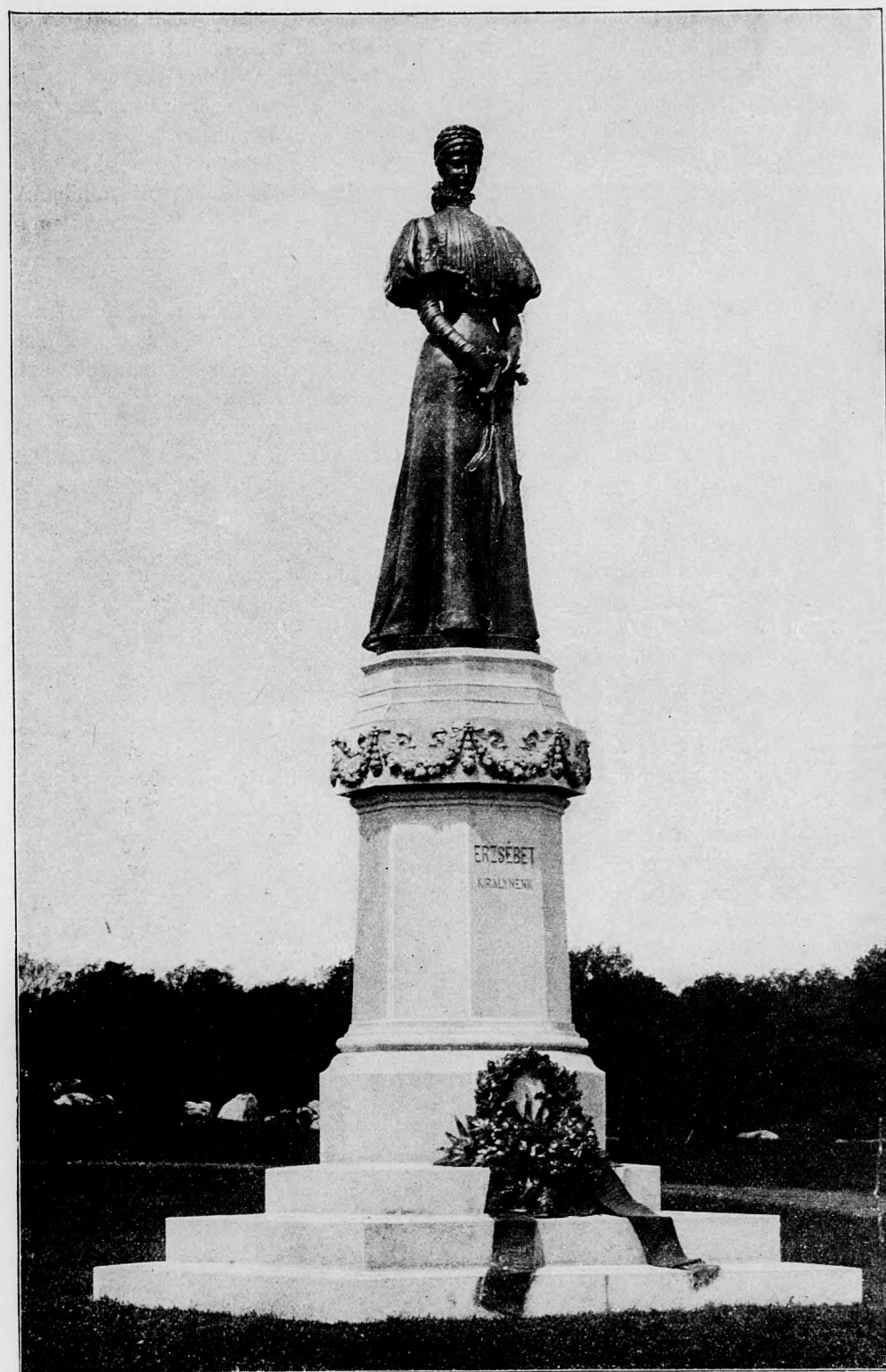
Rosa nem volt ilyen bátor, de annál jobban vonzotta ez a titokzatos valami. Százszor is odahajította a fejét a távirófához s akár egy negyed-óraig is elhallgatta az érzfonalak rezgését, bűgását és sivitását is, ha úgy néha-néha beléjük kapott a szél. Már-már hozzászokott, hogy naponta legalább kétszer meghallgassa ezt az édes zenét, mert ő e zűgásban, berregésben lágy akkordokat vélt hallani. Egyszer hallott valmit a falubeliéktől erről a titokzatos hosszú oszlopról, hogy tudniillik leveleket, üzeneteket visz

messzeföldre s majd úgy gondolta, hogy az a zaj, melyet odahajolván hall a fából, titkosszavú üzenet vagy levél, majd meg azt hitte, hogy finoman összesodort levelek rejlenek azokban a messzefutó érzvonalakban. De nem sokat törődött vele, hogy mi a veleje ennek az egész dolognak, őt csak a bűgás és a titokzatosság vonzotta.

A Riska jóval komolyabb volt két pajtásánál. Ámbátor érettebb korban volt kettejükénél, mégis teljesen elvonult a civilizált világ elől és csak messziről bámulta a távirófát, mint olyan holmit, a mely neki se nem árthat, se nem használhat. Vén volt már az istenadta, az idő innen-onnan meghozta már egész tehén-eszét. Órákhosszat bandukolt mezőkszerte s bölcsen használta fel az időt. Többet gondolkodott, mint evett, mert a sok harmatos fű megárthat; élvezte a nyugodalmas élet örömeit, gyomra helyett inkább a lelkét táplálgatta, mert a teheneknek is vannak ám bizonyos lelki szükségleteik. Sőt sértés ne essék mondván, csaknem elmondhatni, hogy a tapasztalt, életbölcse ségben jártas Riska elmékedése a maguk nemében nem becsülendők kevesebbre Horációus ódáinak és verses leveleinek intelmeinél. Csakhogy a Riska nem volt bölcselő.

Részvett kis örzőinek játékában, a kik úgy dédelgették, mintha nagyanyjuk lett volna. Ha tudott volna, elmosolyodott volna arra a gondolatra, hogy Rosa és Pinin vigyáznak rá — ó rá! — hogy valahogy a vasútig ne fusson, vagy a szomszéd telkére. Ő rá vigyáz ilyen két fiatal gyerek! Dehogy is ment volna csak egy lépéssel is tovább a szokott helynél. Egy tájon legelészett állandóan; lassan-lassan előrehaladva rágicsálta a füvet, fel se emelvén fejét, hogy körülpillantson, mint más tisztességes szarvas állat. Lakoma után a lelegelt helyen leheveredett és édes gyönyörrel órák hosszat kérődzött. Ebben még több kedve telt, mint a fűharapdálásban. Napról-napra ilyen volt az életmódja. Csak nagyritkán változtatott rajta azzal, hogy hátraverdesett a farkával a szentelenkedő legyekre és darazsakra. De már néhány hónap óta ezek se bántják.

Egyszer csak azonban egy időre megváltozott e békés nyugalom: a vasutat, mely eddig csak épülőfélben volt, befejezték. Mikor a Riska először látta a gőzkocsit, majdhogy bele nem örült. Akkorát szökken, mint egy falusi ház; eszeveszett futásnak eredt s körben forgott jó ideig. És ez több napig tartott így. Valahányszor megütötte füleit a zakatolás, futásnak eredt; ha pedig a füstöt ontó kéményt pillantotta meg, ismételt

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZOBRA GÖDÖLLŐN.

felszökent, majd meg hanyatt dőlt és a dühtől habot túrt a szája. De lassankint beletörődött a Riska s arra a meggyőződésre kezdett jutni, hogy ez a gőzkocsi nem is olyan veszedelmes portéka; legalább neki nem árt meg, ha csak nem áll elébe. Ezentúl már csak a fejét vetette fel, ha arra robogott a tüzes szörnyeteg, sőt később a zakatolás már ennyire se zavarta a legelészése nyugodalását.

Pininben és Rosában a robogó gőzkocsi kellemebb és állhatatosabb érzéseket keltett. Ámbátor kezdetben az örömköbe kis babonás félelem is vegyült, úgy hogy midőn először pillantották meg a gyorsan átvágató vonatot, sikoltásban törtek ki: de az ijedelem még azon pillanatban vígsággá változott s a távol robogó vonat után mint valami kedves játékszerre tekintettek. Még sokáig ragyogott a szemük, ha jönni látták a füstös szörnyeteket s nagy időbe telt, míg egykedvűen szemlélték az óriási mozdonyt, a csinos kocikat és az ablakon át kitekintgető embereket.

Így hát se a távirófa, se a gőzkocsi nem idézett elő nagyobb változást a Somonte-mezőn, mintha valami ismeretlen vándor haladt volna át rajta. Az emberek sürgő, zsbongó élete nem hatott el ideig, a vásári zajt itt nem hallották. Nem volt itt több nyoma a világ művelődésének, mint az átszáguldó vonat. Napról-napra egyforma volt minden: ha a nap megjelent a szemhatáron, kijöttek a gyerekek a Riskával a rétre, délben a nagy melegben a tanyára mentek pihenőre, mikor a nap lenyugvóban volt, hazatértek s megvacsorálván, lenyugodtak. A rét néma lett: éjjel ember nem járta, denevér elkerülte, csak a távoli mocsárból hallatszott fel a békák kuruttyolása. Ebben a békés világban éltek együtt Antón de Chinta ikergyermekai: Rosa és Pinin. Belefáradván a játékba, a futkosásba, elüldögéltek egymás mellett órák-hosszat szótlanul; melljük heveredett le a Riska is s ő se zavarta meg a csendet; csak néha-néha szállt el tehénajakáról egy-egy hatalmas sóhaj. Isten tudja ki után?

A esendben, a háborítatlan nyugodalomban igazán lehet szeretni. Szerette is egymást a két gyerek; mint két gyümölcsnek egy ágon: egy volt az életük, egy a gondolatuk, egy a lelkiismeretük, egy az érzelemlágyuk. Együtt szerették a Riskát is, együtt dédelgették, együtt ápolgatták. A Riska is egyként szerette mindkettejüket, bár szeretetét kifejezni kevésbé bírta. De az a türelem, a melyet a gyerekek iránt tanusított, meggyőzőbben nyilatkoztatta meg szeretetét akármily nagyhangú eskü-

dőzésnél. Szegény Riska volt a bűvőhely a bujócskánál, az asztal a *papa és mamánál*, a domb a csúszkálásnál, a ló a lovasdinál. S ő minden testi-lelki áldozatra kész volt; ha leheveredett, ugorhattak a hátán, a hogy tetszett, ő mindent önmegadással elviselt, sőt örült is, hogy kis gazdái örömeiket lelik benne.

De a nehéz időkben a gyerekek is kedvében jártak a Riskának. Nem volt mindig Antón de Chintáé a Somonte-mező; ez csak nem rég került hozzá. Azelőtt csak *portyázott* a jó Riska; kihajtották az országútra s útilapú, kóró volt csak, a mit lemajszolhatott. Fű az útszélien kevés akadt, csalán annál több; a samártövisebe is beleharapott egyszer-mászor. Azokban az inséges napokban Rosa és Pinin kimentek a határba s onnan hoztak fűvet, ki mennyit birt s nem egyszer szidalmat, sőt ütletet is kellett tűrniök a *lopás* miatt, melyet a Riskáért követtek el jó lélekkel.

S ezeket a jótéteményeket a derék Riska nem felejtette el s ha olykor-olykor már fogyni kezdett türelme, az emlékezés mindig megfékezte a kitörni készülő haragot.

Különben mások iránt is ily jámbor volt ez az állat.

Ha kellett, iga alá is hajtotta fejét s megadta magát a gazda akaratának s igástársa idegeskedéseinek. Baktatott, vonta az ekét, taposta a szénát s fel se bődült, ha pihenőre nem hoztak elébe illatos szénát.

— Majd hoz a gazda, — gondolta magában — ha van miből!

(Vége köv.)

A TUDOMÁNY HŐSE.

Kőrösi Csoma Sándor élete. Irta Jancsó Benedek. 10

A zárdának fő s mondhatni egyedüli kincsét a *Kah-Gyur* és *Stan-Gyur* óriási köteteinek példányai képezték. A könyvek nagy, ládához hasonló, szakaszokra osztott ezédrusfaszekrényekben voltak elhelyezve oldalt a falak mellett. Minden egyes szakaszban egy kötet feküdt, mely gondosan vászonba volt göngyölgetve, ciprus vagy deodora fadarabok közé zsinórral bekötve. Egy-egy kötet 500—700 lapra terjed s minden lap körülbelül két láb hosszúságú és egy lábnyi széles. A *Kah-Gyur* erkölestani mű, mintegy a tibeti vallás bibliája és 104 kötetből áll; míg a *Stan-Gyur*, mely a művészetekről és a tudományokról értekezik, 240 kötetből áll. A *Kah-Gyur* és *Stan-Gyur* e példányát csak kilencz évvel előbb, 1818 ban hozták Kanumba a *Teshi-Lumpó* melletti zárdából

TIBETI ASSZONYOK.

s bár kilenczven évvel azelőtt nyomatták ki, a festék és a betűk ép oly szépek és frissek voltak, mintha csak az imént kerültek volna ki a sajtó alól.

Azok a vallásos és tudományos iratok, melyek ez óriási kötetek tartalmát képezik, hosszas időn át szétszórva, mint kéziratok lappantak egyik-másik zárdában, míg 1729 és 1746 között Lassának egy Myvang nevű, tudománykedvelő és bőkezű fejedelme elrendelte, hogy összegyűjtsék és tartalomjegyzékkel ellátva kinyomassák. E rendelet értelmében a *Teshi Lumpó* melletti *Narhang* zárdában 1731 körül kinyomatták a *Stan-Gyur*t, a *Kah-Gyur*t pedig 1742-ben. A kötetek végén minden tartalomjegyzék elején olvasható részletes fölszámítása a költségnek pénzben és anyagban, mibe a kötet került és azok névsora, kik a munkában résztvettek, vagy a kik a költségek fedezéséhez valamivel hozzájárultak. A munkatársak száma körülbelül 3000-re ment. E könyveket a kanumi lámák, bár tartalmukat nem igen értették, rendkívüli vallásos tisztelettel vették körül és idegenektől féltékenyen őrizték, mint zárdájuk főkincsét.

Csoma már 44 kötetet olvasott és tanulmányozott át részletesen ez óriási műből, mikor Dr. Ge-

rard felkereste kanumi remeteségében. Ez a dr. Gerard egy angol orvos volt, ki csupán abból a célból utazott ezeken a vidékeken, hogy a himlő oltást az itt lakó népekkel megkedveltesse. Csomát még Szabathuban való tartózkodása idejéből ismerte; jelleme és tudománya miatt csodálattal és tisztelettel viseltetett iránta. Csoma, ki egy év óta nem látott európai embert, nagy örömmel fogadta és nála szokatlan megleléssel mutogatta fáradalmainak gyümölcsét, azt a kézirat halmazt, mely tibeti nyelvtanán és szótárán kívül az áttanulmányozott 44 kötet tartalmának kivonatát is magában foglalta.

Dr. Gerard elhatározta, hogy mindent el fog követni, hogy közbenjárásával Csoma anyagi helyzetén segítsen, noha Csoma sajátosságos gyöngédsége és jelleme függetlenségére vonatkozó rendkívüli érzékenysége miatt nagyon nehéznek tartotta a segítség oly módját találni ki, melyről meg volt győződve, hogy minden sértődés vagy ellenvetés nélkül elfogadja. Úgy gondolta, hogy Csoma bármily rendkívüli módon is büszke függetlenségére, mégis kész lenne elfogadni segédelmet nyilvános közegek útján, mert meg van győződve, hogy van elég képessége gyümölcsözően visszafizetni a nagy közönségnek. Magánosoktól tudta, hogy nem fogad el semmit, hiszen még azt a kevés mennyiségű rizst és ezukrot is visszaküldötte, melyet baráti kedvezésből neki ajándékozott. Ez okból, úgy vélte, legezelszerűbb lenne, ha az *Asiatic Society* utalványozna számára havonként legalább 50 rupiát és ezzel a célzattal is irta meg említett levelét Fraser kormányi ügyvivőhöz Delhi-be.

Tagadhatatlan, hogy Csomának jellemét a magány, a civilizált európai emberektől való teljes elszigeteltség, a folytonos tanulmányról járó erőfeszítés túlságosan érzékeny és aggodóvá tették. A magány, a folytonos egyedüllét természetének eredeti búskomor jellemét még inkább növelte, úgy, hogy magát ennek következtében igen sokszor elhagyottnak és mellőzöttnek gondolta. Kicsiny és jelentéktelen dolgokat, oly apró, inkább vélt, mint valódi sérelmeket, melyek a mindennapi életben, az emberekkel való érintkezésben ép oly gyakoriak, mint a minő természeteseknek látszanak, rendkívül zokon és komolyan vett. Nem tudta soha feledni, hogy őt Szabathuban tartóztatták, hogy mint ő mondja, kémnek nézték, számba sem vették tanulmányaival együtt, sőt ki-nevették. Hat egész éven át elhanyagoltnak hitte magát azért, hogy az *Asiatic Society* nem küldötte

volt meg annak idején azokat a könyveket, melyeket számára Moorcroft akart kieszközölni. Ezt a körülményt a fel sem vevés, a közönyösség eredményének tulajdonította, nem gondolva meg, hogy más, inkább anyagi természetű akadály is lehetett.

Csoma e miatt tévesen ítélte meg helyzetét és viszonyát barátaihoz, mert — mint életrajzának megírója, Duka Tivadar mondja — idegen ember melegebb barátokra nem találhatott volna sehoh, mint minőkre Csoma talált Kennedy századosban és dr. Gerardban, és a mihez mi nyugodt lelkiismerettel tehetjük hozzá, hogy oly kész anyagi gyámolítót sem, egyetlen más kormányban sem, mint az angol-indiai kormányban. Sőt nyíltan kimondhatjuk, hogy egy oly rendkívül szerény, független jellemű és érzékeny kedélyű ember, mint a minő Csoma volt, mai, előnyösebben megváltozott hazai tudományos és kormányzati viszonyaink mellett sem részesülne századrésnyi anyagi támogatásban, erkölcsi elismerésben és kitüntetésben sem, mint a mennyiben Csoma részesült az indiai angol hatóságok és magánosok részéről. És éppen ezért egy pillanatra se gondolhatunk a hála és elismerés legmélyebb és legőszintébb érzése nélkül a nemes angol nemzet ama hatóságaira és magános egyéneire, kik e csodálatos jellemű és tehetségtű hazánkfiát a tudományunk nemzetünk dicsőségére a homályban maradáástól megmentették.

Semmi sem vehetne szebb fényt jellemökre az angol-indiai kormány azon közegeinek, kik Csomával érintkeztek, mint az a gyöngédség és az emberi lélek ama finom ismerete, melylyel Csoma nagy és nemes jellemét különösködése, zárkózottsága mellett is felismerték, méltányolták, sőt csodálták és az a végtelen humanitást eláruló türelem, melylyel őt gyanakvó és könnyen sértődő lelkülete mellett is gyámolítani, sőt csodálni és szeretni meg nem szűntek. Azok a jelentések, melyeket Kennedy és Gerard tettek Csomáról a kormányhatóságoknak vagy az *Asiatic Society*-nek, telve vannak a legőszintébb csodálatot és igazi szeretetet eláruló nyilatkozatokkal Csoma jelleméről. Még mikor kénytelenek is nehéz természeté miatt panaszkodni, azt is a legnagyobb gyöngédséggel és szeretettel teszik. De álljon itt Gerard említett levelének egy-két tétele bizonyításul: «Az kétséget sem szenved, hogy Csoma viseletének indító okai a legjobbak, de tekintve az általános társadalmi viszonyokat, elvei tulságosan érzékenyek és az igazat megvallva, türelemre, kivált

idegeneknél, nem számíthatnak. Ő még mindig visszautasít minden ajánlatot fölsegélyezésére s el nem fogad legsekélyebb tárgyat sem, bár oly helyzetben, mint az övé, ki kellene az embernek zárni minden negédes rátartiságot. . . . Neki többre szüksége nincs, mint éppen annyira, hogy megélhessen. Különben csak föl kellene szólalnia, hogy azonnal rokonszenvet és tiszteletet biztosítson. De Csoma vagyontalan, ruházata szegényes, kedélye szórtalan, ha csak lelkesedésre nem hevül valami esetleg felmerült tárgyon. . . . Semmi sem tetszik neki annyira, mintha valaki érdeklődni látszik tárgyai iránt. Kitészik azonban, hogy ő nem volt hozzászokva a világ modorához és mivel tökéletesen nem bírja az angol nyelv sajátosságait, gyakran ferde magyarázatot ad a szavaknak s nem tetszése ilyenkor különös és méltóságteljes izgatottságban tör ki. Nincsenek önző cseljai; egyedüli ambíciója az, a mit becsületle hírnév elégíthet ki.» Vagy Kennedynak dr. Wiltonhoz irt leveléből a következő nyilatkozat: «Ha ön egykoron jobban meg fogja ismerni Kőrösit, a legkülönösebb jellemek egyikének fogja tartani. Ő át van hatva a lel-

IMÁDKOZÓ TIBETI SZERZETES.

kesedéstől feladatának véghezvitelében . . . egészen kerüli az európaiak társaságát és figyelmét, véleményem szerint főleg azért, hogy megtarthassa inkognitóját. Hasonló életet folytat most a kanumi zárdában is. Jelleme reményteljes, ingerlékeny és gyanakodó. Én részemről nem mulasztottam el egy alkalmat sem ittléte alatt, hogy kívánságát teljesítem s mindenben eleget tegyek neki; hiszem is, hogy hálát érez irányomban: de olykor előékenységetem oly czinizmussal utasította vissza, hogy azt megérteni képtelen vagyok».

XII.

Szerénysége és becsületessége.

Az alatt az idő alatt, a mig Kanumban volt, lelkének egész odaadásával csüggött tanulmányain. Semmi sem érdekelte őt, a mi azokkal összefüggésben nem állott. Úgy volt meggyőződve, hogy becsületleli kötelessége minden idejét és tehetségét kizárólag csak azoknak a tanulmányoknak szentelni, melyeknek folytatására megbízatást nyert és segédelmet az angol kormánytól. Lelkiismeretessége, aggodalmaskodása majdnem egész a félszegségig ment. Egy alkalommal dr. Gerard azt kérdezte tőle: ismeri-e azt a szeszest italt, a melyet a kanumiak szőlőből készítenek s a mely majdnem oly jó, mint a «Scotch Whisky». Csoma azt felelte: egy alkalommal beteg volt s vett magának egy keveset, de hogy a környék lakosai arra a gondolatra ne jöjjenek, hogy inkább iszik, mint tanul, hát elhatározta, hogy többé soha sem iszik ilyen szeszt. Találkozásuk kezdetén dr. Gerard azt gondolta, hogy az angol lapok nála levő legújabb számai kellemes szórakozást szereznének neki s azért egyet-kettőt átadott neki. Csoma elolvasta, de azután azzal a kéréssel adta vissza: ne küldje neki többé ezeket a lapokat, mert nem akarna alkalmat adni valakinek arra a feltevésre, hogy egyébbel is foglalkozott, mint csupán ázokkal a tárgyakkal, melyeknek elkészítésére szavát adta. Gerardtól egyetlen más könyvet sem fogadott el, mint a bibliát, melyről úgy vélekedett, hogy abból az angol nyelvet minden sajátosságaival együtt legjobban megismerhetni, azonkívül egy latin és egy görög szótárt, melyekre szótára készítésében igen nagy szüksége volt és az *Oriental Quarterly Magazin* című folyóiratnak néhány számát, melyekben említés volt téve az ő tanulmányairól is.

Gerarddal folytatott beszélgetéseiben sokszor kifejezést adott abbéli aggodalmának, hogy nem fog olyan elismerésben részesülni, mint a minőt

fáradalmi megérdemelnének, hogy Calcuttában vele és tanulmányaival nem sokat törődnek; de ilyenkor lelkesedése mindig erőt vett csüggetegségén és bizonyos búskomor hangnyomatékkal jelentette ki, hogy bármi történjék, de ha tibeti nyelvtanát és szótárát s egyéb irodalmi gyűjteményeit átadhatta a kormánynak: a világ legboldogabb emberének fogja magát tartani s örömmel halna meg akkor, látván, hogy szavát beváltotta. Néha tanulmányai eredményén fellelkesülve beszédesebb és bizalmasabb lett s ilyenkor egy-egy fölfedezésére örömtől ragyogó szemekkel mutatott rá s némi büszkeséggel és nemes önrizzettel emlegette barátja előtt, hogy azok a vallásos és böleszeti rendszerek, melyek e nagy kötetekben vannak letéve, egykor Európa tudósait bámulatra fogják ragadni. Máskor meg egyszerre feltűnően szórtalan, csüggeteg és hallgatag lett. Szemei a távolban révedeztek, mintha álmodoznék, mintha lelkét meglepték volna az ifjúság szebb álmái, ama nemes vágyak látományai, melyek a Kárpátok tövéből ide hajtották a Himalaják vidékére s ilyenkor nem egyszer mondá, hogy *epedésteli cselja s szünni nem tudó óhajítása Mongoliába hatolni, hogy megismerkedjék az ottani népek érdekes őskori hazájával.* Azt hitte ugyanis, hogy Mongoliába jutva megismerkedhetik a mongol (mandzsui) nyelvvel és irodalommal, melyet ő a chinai irodalom és tudományosság alapjának és kulcsának tartott. E két irodalom segítségével aztán bizonyára világot is deríthet őseink régi, homályos történetére. (Folyt. köv.)

Erzsébet királyné gödöllői szobra.

Képünkhöz.

Gödöllő, az udvar kedvelt nyaralóhelye, díszes emléket állított kegyelele jeléül boldogult Erzsébet királynénknak. Elsők között akart az országban lenni, mely megmutatta szeretetét, ragaszkodását népszerű királynéja iránt.

Ma két hete leplezték le a szép emléket, mely méltóan hirdeti az áldottlelkű királyné jószívűségét, a magyar nép iránt való ragaszkodását.

Abban a helyzetben tünteti fel a mű megalkotója Erzsébetet, a mint a gödöllői nép leggyakrabban látta. Úgy látszik ép megpihen a királyné sétaközben, magával vivén esernyőjét és gyönyörködik a szép vidékben.

A szobrász — Róna József — sikeresen oldotta meg feladatát; művészetét teljesen érvényre jut-

tatta a szobron, mely a magyar képzőművészet újabb diadalát jelenti.

A közönségre és királyra, ki szintén megjelent a leleplezési ünnepélyen, nagy hatással volt az új szobor. Uralkodónk perczekig elnézegette a művész alkotását és szótlanul tért vissza környezetéhez...

A közönségen is valami szokatlan komolyság vett erőt. Szomorú lett ekkor mindenki.

Mi lett volna ő nekünk, ha el nem ragadja közülünk a halál?

Ezen gondolkoztak és meghatottan távoztak az ünnep színhelyéről.

Az ifjúsági tornaverseny.

A tornaverseny zsűrijének ülésén összeírták azoknak az intézeteknek és ifjaknak a névsorát, a kik az egyéni versenyekben és a játékv versenyekben győztek. A kitüntettek nagy száma miatt a díjakat a versenyterén nem lehetett volna kiosztani, így az évszázó vizsgák alkalmával fogják a győzteseknek átadni a kultuszminisztérium által elküldött díjakat. A kitüntetett ifjak névsora a következő:

1. A pónamászásban.

Gimnázisták. Első díjat (ezüst-éremet és könyvjutalmat) kapott: Engel Győző (Budapest), Richtmann Ernő (Kassa), Freund József (Szabadka), Varga Gyula (Pápa), Speizer Nándor (Zombor), Gligorits István (Temesvár), Katona István (Mezőtúr), Belyek Pál (Rózsahegy), Joó Miklós (Rimaszombat), Friedmann Sámuel (Kaposvár), Balogh Miklós (Nyíregyháza), Radoslav Mátyás (Budapest), Német Jusztin (Arad), Stura Kálmán (Temesvár), Elek Jenő (Félegyháza), Szabó Mihály (Nagy-Károly), Kürthy András (Szatmár). Második díjat (ezüst-éremet) nyert: Lolok László (Halas), Barcianu Sorin (Nagyszében), Péntes Zoltán (Arad), Kovács Kálmán (Békés-Csaba), Gelb Simon (Miskolc), Juhász János (Eperjes), Dávid Károly (Sárospatak), Sült József (Pápa), Varinszky Vilmos (Ersekújvár), Janotti Géza (Ungvár), Hegedüs Benjamin (Szabadka), Haas Árpád (Pápa), Brinsky Zsigmond (Eperjes), Witelbach Károly (Zombor), Durs János (Keszthely), Gally Pál (M.-Sziget), Szabó Károly (Sopron). Harmadik díjat (bronz-éremet) kapott: Paulik János (Igló), Teke Sándor (Sopron), Balkó Arthur (Rimaszombat), Zsámboky Ferenc (Kecskemét), Meszlényi Nándor (Budapest), Lomüller Ede (Pozsony), Krencz József (Székesfehérvár), Varga József (Budapest), Sassy Csaba (Sárospatak), Ladomerak Jenő (Sátoralja-Ujhely), Kolontáry János (Igló), Bartus Lajos (Kecskemét), Székely Lajos (Szentés), Friedrich Zsolt (Pozsony), Kállay István (Budapest), Békéssy Sándor (Kecskemét), Szendrei István (Kisujtás).

Reál-, polgári- és kereskedelmi iskolai tanulók. Első díjat (ezüst-éremet és könyvjutalmat) nyert: Kohn Náthán (Körmöczbánya), Repeczky András (Miskolc), Piere János (Szeged), Kosztká Béla (Miskolc), Turgyik Samu (Körmöczbánya), Schöffner Imre (Budapest), Gyeney Lajos (Székesfehérvár), Papp Ferenc (Pécs). Második díjat (ezüst-éremet) nyert: Székely István (N.-Szőlős), Burger Ernő

(Temesvár), Röder Nándor (Arad), Mautner József (Budapest), Lustein Arnold (Temesvár), Grosz Armin (Arad), Székely Rudolf (Debreczen), Bancsik József (Pozsony). Harmadik díjat (bronz-éremet) nyert: Deckner Imre (Budapest), Rituper László (Budapest), Patak Hugó (Győr), Suba János (Debreczen), Giskán József (Szeged), Kortsák Géza (Bpest), Nagy Pál (Győr).

Tanítóképzők. Első díjat nyert: Tachny Andor (Znióvár), Tuza Zsigmond (M.-Sziget), Vincze György (Félegyháza), Vargha Győző (Budapest). Második díjat nyert: Takács János (Félegyháza), Ormos Lajos (Debreczen), Richter János (Baja), Oláh Sándor (Debreczen). Harmadik díjat nyert: Bácskay Gusztáv (Arad), Zsidó Lajos (Budapest), Vitav Kálmán (Csáktornya), Zibesz Béla (Znió).

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

A budapesti ág. ev. főgimnázium tanulói e hónapban több kirándulást terveznek. A VII. osztály Maurer János torna-tanár úr vezetése alatt június 4-dikén Prédikálósziókra rándul ki; ugyanoda megy az V. és VI. osztály is június 8-dikán, mely napon meg a VII. osztály Bánhidára rándul ki.

A pozsonyi ág. hitv. ev. lyceum ifjúsága június 1-jén tavaszi mulatságot rendezett táncszalaggal egybekötve, melyen szépszámú közönség vett részt. A tánc délutántól egész este 9 óráig tartott.

A selmeczbányai ág. hitv. ev. lyceum ifjúsága június 5-dikén majális rendezett Micsinay János tanár úr elnöke alatt. A mulatságot, mely délután 2 órakor kezdődött, a Rónán tartották meg.

Gyászír. A nagyváradi premontrai gimnázium egyik jeles tanára hunyt el a napokban: *Greca Gyula* Lorándban. A tanári kar e fiatal és tevékeny tagja életének 32-dik évében szenderült jobblétre Kassán, a szülői háznál. Legyen áldott emléke!

Önképzőkori krónika. A szegedi kegyesrendi főgimnázium önképzőköre május 19-dikén tartotta utolsó ülését, melyen a pályázatok eredményét is kihirdették. Jutalmat Balassa József, Juhász Gyula VII. Makai, Erdélyi Gyula, Palócz Emil VIII. o. tanulók nyertek. Berecz János és Borsos Endre pedig éremet kaptak. A díjkiosztást hangverseny előzte meg. — A pozsonyi állami főreáliskola önképzőköre legutóbbi gyűlésén szaválós és vitaversenyt rendezett; előbbinek győztese Rottenstein Gy. VIII. o. tan., utóbbinak Holló Géza VII. oszt. tan. Ugyancsak Holló Géza szabad előadást is tartott. — Ez intézet *gyorsíró-köre* versenyírást tartott május 12-dikén; jutalmat Nerodik Arthur, Sprinz János és Krepelka Ferenc VII. oszt. tanulók nyertek. — A budapesti kegyesrendi főgimnázium önképzőköre április 19-dikén tartotta záróülését, melyen Allerám Gy. szavált, majd Lakatos Gyula hegedűszólója után Rákosi Endre adta elő Arany «Pázmány lovag»-ját. Ezután az önképzőkör működéséről számolt be a főjegyző, majd Prónai Antal dr. vezetőtanár úr a pályázatok eredményét hirdette ki. A magyar pályázat nyertesei: Práznovszky Iván és Csahihen Károly, a német tétel jutalmát Machlupp Ernő, a latin tételét Schlick István, a görögét Allerám Gy., a történetit Machlupp Henrik, a számtanit Szécsi Jenő és a fizikait pedig Schneider József nyerte meg. — A marosvásárhelyi főgimnázium «Mentovich-önképzőkör»-e április 27-dikén tartotta szaválati versenyét, melynek győztesei Körösy Gábor és Farkas János VIII. o. tanulók lettek.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Az Ókori Lexikonnak, melyet *Pecz Vilmos* szerkeszt és mely munkát a Franklin-Társulat ad ki, megjelent a 12-dik füzet. Ez a mű I. kötetének 45—48. ívet foglalja magában. Az Eumeniától Földművelésig terjedő cikkek közül kiemeljük az Eupolis, Euripides, Év, Exercitus, Fabii, Fegyverek, Feliratok, Fenus, Festők, Festus, Flavii, Foedus, Földművelés című, nagyobb kiterjedésűeket, továbbá a Floriana (Csákvár) című hungaricumot. A füzetet 78 ábra díszíti, melyek közül 4 (344. Római sírok Székely-Kocsárdról. Nagy-Enyed, collegium. 348. Pánczél. Aquincum. 352. Paizsdudor Halmágyról. Nagyszében, Brukenenthal-gyűjtemény. 363. Eques singularis N. Múzeum, Budapest) hungaricum. A füzet ára 1 korona; a folytatólagos füzetek július és augusztus kivételével a hó 15-dike táján jelennek meg.

Mikszáth a Magyar Könyvtárban. A *Radó Antal* szerkesztésében és a *Lampel* (Wodianer) czég kiadásában megjelenő *Magyar Könyvtár* májusi sorozatában *Mikszáth Kálmán* regénye, a *Szent Péter esernyője* is megjelent. A pünkösdi sorozatban *Mikszáth* regényén kívül folytatja a vállalat a 240. számban a *Magyar Könyvtár* képes, magyarázatos *Petőfi* kiadását, s közli Petőfi elbeszélő költeményeinek II. részét *Radó Vilmos* bevezetésével és *Telegdy László* és *Neogrady Antal* képeivel. A *M. K.* eddig megjelent számai részletfizetésre is kaphatók.

Az Iparosok Olvasótárának idei 8. száma *A kisiparos pusztulása*. Írta *György Aladár*. E kis könyvben azt fejtegeti a szerző, hogy a kisiparosokat okosan kell képezni, bele kell oltani a kereskedő szellemet. Ára 60 fillér. — A *mikádó országa* címen *Kelemen Géza*tól hoz egy füzetet. Szerző bemutatja *Japánt*, modern történeti és politikai fejlődését, s leírja, mint küzdötte fel magát a távoli szigetország népe egy félszázad alatt fokról-fokra a valódi kultúrák közé iparban, kereskedelemben, művészetben. A 9—10. száma a vállalat *Hasznos Olvasmányok* cz. füzetét gyarapítja. A kettős füzetbe a következők írtak cikkeket: *Gelléri Mór*, *Földi Jenő*, dr. *Neményi Imre*, *Pentsy József*, *Seemann Gábor*, *Erdélyi Gyula*, *Bánfi János*, *Lőrinczy György*, *Csiki Lajos*, *Merényi Kálmán*. A kettős füzet ára 1 korona 20 fillér. — *Krisztus követéséről*. Írta *Kempis Tamás*. Fordította *Pázmány Péter*. Bevezetéssel, magyarázatokkal és szótárral ellátta *Bellaugh Aladár*. *Bellaugh* lelkiismeretes munkát végzett a sajtó alá rendezéssel. Ismerteti a *Kempis-irodalmat* részletesen, magyaráz jegyzetekben minden magyarázni valót, s a végén külön *Szótár*-ban összeállítja *Pázmány* sajátos szavait. A könyv aranymetszésű kereszttel díszített ízléses, erős vászonkötésben, erős vászontokban jelent meg. Ára 1 korona 60 fillér. Kiadta a *Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)* cs. és kir. udv. könyvkereskedése. — *Út az ingoványon*. Ifjúsági elbeszélés. Írta *Mosdóssy Imre*. — Legújabb 32. száma a *Benedek Elek* szerkesztésében és a *Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)* könyvkereskedő-czég kiadásában megjelenő *Kis Könyvtár*-nak.

Szent Lászlóról szóló ereklyék. A *Nagy Képes Világtörténet* 115—116. füzetével az V. kötet befejezéséig jut, mely kötet a hűbériség és lovagság történetét tárgyalja, azt a kort, a melynek dúsgazdag képében a magyar történetnek egy pár költői alakja is ott van. A legelső alak ezek közt Szent László, a kit a kereszties hadjáratok eszméi vezettek, ihlettek, a ki egyik ilyen hadnak választott vezére is volt. Ő benne

testesül meg a keresztény lovag magyar formája, az államszerző, törvényalkotó, a népe vallását védő nagy király, a ki a lovagság, lovagi erények fegyverzetében tündököl. Az ő szobra állott régi püspöki székhelyeken az oltárok oldalán, az ő magasztos alakját vették czímerükbe a magyar vármegyék közül többen, az ő emléket zengte századokon át a magyar lant és a magyar ének templomokban és a főurak palotáiban.

A rá vonatkozó emlékeknek szép gyűjteményét találjuk a most megjelent kötetben. Ott van fejkéretartó mellszobra, az aranyozott ezüstdől való, filigrán zománccsal, díszes ötvösmunka, mely a XIV. században készült a váradi székesegyház számára. Ott van azután még első törvénykönyvéből egy lap latinul írva, a mint valamely szent püspök pergaménre pingáltatta; európai felfogás sugárik minden sorából. Egy XV. századi codexben van meg ez a lap, a codex pedig megvan — a bécsi udvari könyvtárban.

Az egész 12 kötetes nagy vállalat szerkesztője dr. Marczali Henrik egyetemi tanár, az V. kötet szerzője dr. Mika Sándor. Egy-egy kötet ára díszes félbőr-kötésben 16 korona, füzetként is kapható 60 fillérré. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irod. Int. Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-út 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján.

SAKKJÁTÉK.

Rovatvezető: Exner Győző tanár.

A 17. feladvány megfejtése:

1. Bf7—f4 (7 változattal).

18. sz. feladvány.

Siedenschnur P. Meyenburgban.

A Wismarer Sonntagsboten 2000-dik rejtvénye. Világos: Kd8, Ve2, Bb6, Fa7, gy d3 és e4. Sötét: Kd4, Va5, gy a6 és e5.

Világos indul és a második lépésre mattol. (A megfejtés beküldésének határideje egy hét.)

18. sz. játék.

Világos:	Sötét:	Világos:	Sötét:
Bródi M.	Exner Gy.	Bródi M.	Exner Gy.
1. e2—e4	e7—e5	21. e4×d5	Hd7—f6
2. Hg1—f3	Hb8—c6	22. c2—c4	Be8×e6
3. Ff1—b5	Hg8—f6	23. Hg3×e2	Ba8—e8
4. Hb1—c3	d7—d6	24. Vd3—g3	Vb4—g4
5. els. röv.	Ff8—e7	25. Vg3×g4	Hf6×g4
6. d2—d4	e5×d4	26. He2—c3	a7—a6
7. Hf3×d4	Fc8—d7	27. h2—h3	Hg4—f6
8. b2—b3	els. röv.	28. Kg1—f2	Hf6—e4†
9. Fb5×c6	b7×c6	29. Hc3×e4	Be8×e4
10. Fe1—b2	Bf8—e8	30. g2—g3	f7—f5
11. Hd4—e2	Fe7—f8	31. Bf1—e1	Be4×e1
12. He2—g3	g7—g6	32. Kf2×e1	Kg8—f7
13. Vd1—d3	Ff8—g7	33. Ke1—d2	h7—h6
14. f2—f4	c6—c5	34. h3—h4	Kf7—e7
15. Ba1—e1	Fd7—c6	35. Kd2—c3	Ke7—d7
16. Be1—e2	Hf6—d7	36. b3—b4	Kd7—e8
17. Hc3—d1	Vd8—h4	37. a2—a4	h6—h5
18. Fb2×g7	Kg8×g7	38. a4—a5	c5×b4†
19. Hd1—e3	Kg7—g8	39. Kc3×b4	Kc8—d7
20. He3—d5	Fc6×d5	40. c4—c5	Kd7—e7

döntetlen.

Játszották páros mérkőzésben Székesfehérvárott, 1896 márczius 29-dikén, óránként 20 lépés kikötéssel, a mérkőzés első játékaul. Világos 60, sötét 93 percet használt el.

Hírek. Münchenben Berger J., Burn Á., Cohn V., Janowski D., Lasker E. dr., Marco Gy., Maróczy G., Mieses J., Pillsbury H. N., Schlechter K. és Schowalter J. W. sakk mesterek szövetségét kötötték meg. A szövetség elnöke 1902-ig Berger J., a gráci kersekedelmi akadémia igazgatója.

A sakkrejtvényt egészen vagy részben helyesen fejtették meg: Barts Jenő, Szauer József, Linhardt Alfréd, Kovács Aladár, Nyáry László.

FEJTŐRŐ.

Földrajzi kérdés:

Sorold fel Európa államait először területök és másodsor lakosságuk száma szerint.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1901. június 16.

35. számban közzölt fejtő kérdések megfejtése:
Természetrizs kérdések: Lábatlanok (apoda). **Földrajzi kérdés:** Montblanc (Közép-Alpok) 4810 méter, Mt. Rosa (Pennini-Alpok) 4638 m., Matterhorn (Pennini-Alpok) 4482 m., Finsterhorn (Berni-Alpok) 4275 m., Jungfrau (Berni-Alpok) 4167 m., M. Petvoux (Cotti-Alpok) 4103 m., Ortler (Ortler-Alpok) 3902 m., Mt. Viso (Cotti-Alpok) 3843 m., Gr. Glockner (M. Tauern) 3798 m., Todi (Glarni Alp) 3623 m., Mulohacen (Sierra-Nevada) 3481 m., Pic d'Anethon (Pireneusok) 3402 m., Atna (Szcizilia) 3313 m., Olimposz (Görögország) 2985 m., Gran Sasro (Appenninek) 2921 m., Gerlachfalvi csúcs (Kárpátok) 2663 m., Lomniczi csúcs (Kárpátok) 2634 m., Negoj (Erdélyi havasok) 2536 m., Bucsecs (Erdélyi havasok) 2508 m., Retyezát (Erdélyi havasok) 2477 m., Goldháping (Skandináv-hegység) 2520 m., Mt. Dore (Franciaország) 1886 m., Toll-posz (Ural) 1660 m., Schneekoppe (Sződéták) 1603 m., Bon Nevis (Skót hegység) 1343 m. **Képrejtvény:** Forradalom.

Helyesen fejtették meg: Reichsfeld Mór, Znojemszky Nándor, Mattyasovszky Lajos, Benkő Gyula, Leichter Jenő, Popper József, Sonnenfeld Lajos, Herczog Emil, Székely Arthur, Donáth Géza, Knapp Leó, Bohrandt Lajos, ifj. Dortsák Lajos, Grünmann Marczel, Prágyik Flóris, Balassy Miklós, Kohn Benő, Fellner József, ifj. Hampel József, Borosnyay Oszkár, Giller János, Bolla Gyula, Lázár Béla, Aszódi Ottó, Szigeti Endre, Rémi Dezső, Ronchein József, Lőrincz Ferenc és Dezső, Hibet Lajos, Szabó Lajos, Piller Imre, Held Béla Albert, Linhardt Alfréd, Radó Nándor, N. Istvánffy Gy. és I. Kuzma Albert, Hevér Ferenc, Kutlik Félix, Przybilla Jenő, ifj. Barthonek Károly, Groszmann Árpád és Jenő.

A kitéjtött könyvjutalmat («Nala és Damajánti», hindu rege, ford. Fiók Károly, díszkötésben) Aszódi Ottó temesvári előfizetők nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

H. G. (Nagyenyed.) Az érzélem, melynek hatása alatt a költeményeket írta, nagyon tiszteltreméltó, ámde bennem mindakét vers bizonyos szomorú józanság érzését kelti. Mindazonáltal első kísérletnek biztató. Ne legyen utolsó, mert a kibem nem érzélem van, az akkor is költő, hogy egy sor verset sem ír egész életében. Ön pedig fog még írni, s úgy hisszük, hogy

jót is. — **F. P.** Köszönjük szíves ajánlatát, de nem fogadjuk el. A beküldött mutatványból azt olvasuk ki, hogy nem nekünk való. — **B. J.** Előbb gyakorlatilag kell értenie hozzá, csak azután vegye elő a könyvet. — **Gy. E.** (Eger.) Az előbbi számokat nem küldhetjük el, mert mind elfogytak; a külön levonatokból sem maradt még hirtmondónak sem. A 60 fillért hozzácsatoljuk előfizetéséhez, ha kívánja. — **Suszerinas dala.** Ime kívánságához mérten közöljük lelkes kis dalát, mely nem duzzad ugyan poétai őserőtől, de van a második versszakban valami figyelemreméltó:

Megtanultam a majsztramtól
 Czipőt puczaválni,
 Boltba járni, snapszot hordni
 Gyereket dajkálni.

Aludj, aludj ne dűdolgass
 Dili-dali-dálom,
 A legelső pár czipőt
 Majd neked csinálom.

Azt úgy hiszem megbocsátja nekünk, hogy a helyesírási hibákat kiirtottuk. — **M. E.** Kérdései közül válogatunk. Egyik-másik gyöngé, de van köztük használható is. — **K. B.** Meg fog nemsokára jelenni. Olyan masinát műszaki kereskedésben vásárolhat, nem könyvkiadóhivatalban. — **Grünmann Marczel** budapesti előfizetők szeretne valamelyik olvasóársával képes levelezőlapokat váltani. — **Simplex.** 1. Mihelyt valamelyik előfizetők megküldi fölszólításunkra, 2. Annak a magyarázatát nem ismerjük, 3. Nem vehetjük semmi hasznát, különben is bőségesen van abból készletben. 4. Nem adnak, csak a felső kereskedelmi iskolák. — **G. D.** Azokból a tárgyakkal kell vizsgálatot tennie, a melyek a két iskolában nem felelnek meg egymásnak, ezután pedig érettségit tesz. Legjobb lesz, ha az illető főreális iskola igazgatójához fordul. Ott részletes felvilágosítást kaphat. — **Egy a négyezer közül.** Lelkes hangú levelét örömmel olvastuk. Óhajtuk, hogy fiatal lelkesedése tartós, állandó legyen. Az ifjúkori emlékek aranyozzák be életünket. A «Vasárnapi emlékek»-et, mely nemsokára önnök, hanem olvasóinknak általában annyira tetszett, lapunk szerkesztője írta.

!! Gyűjtők figyelmébe !!

Hazánk legrégibb bélyegkereskedése. 9148

Eladok. Veszek. Cserélek.

Le jobb árban veszem a forgalmi és régi bélyegeket minden mennyiségben.

PRÜCKLER J. C.

BUDAPEST,

IV., Koronaherceg-utca 3. sz.

az udvarban.

A gimnáziumi és reáliskolai ifjúságnak házi olvasmányul különösen ajánlható:

ARANY JÁNOS „TOLDI”-JA.

TANULMÁNY

írta SZÉKELY ALADÁR.

Ára 1 K 60 fill.

Mindazoknak kik «Toldi»-val és Arany János költészetével szeretettel foglalkoznak — és melyik deák ne foglalkozna velük? — melegen ajánlható házi olvasmányul Székely Aladárnak ez a tanulmánya. Nagy haszonnal járó olvasmány, melynek élvezete után csak annál jobban értjük és érezzük át «Toldi» szépségeit, Arany János költészetét.

Kapható a «Franklin-Társulat»-nál Budapesten és minden könyvkereskedésben.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill. Fél évre ... 4 kor. 80 fill. Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	GAAL MÓZES. Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

A VIZSGÁLATOK ELŐTT.

Levél egy diákhoz.

Izzadsz, fiam, felkelsz hajnalban, ott görnyedsz az asztalod mellett, két oldalt egy-egy rakás könyv, lehet tíz-tizenkét kötet, s neked azt mind az utolsó betűig meg kell tanulnod. Mindössze másfél hét választ el attól a rettentő vizsgálatától, mely ijesztő rémként megfoszt rendes étvágyadtól és rendes éjszakai nyugolmadtól.

Bizony sajnállak én téged, de nagyon, s hajlandó vagyok az iskolád meg tanáraidat a legméltóbb elkeseredéssel kárhozatni. Avagy nem embertelenség-e azt kívánni, hogy másfél hét alatt tizenkét kötet könyvet megtanulj? Van köztük latin, görög, számtan, német, magyar, s a jó Isten tudja mi minden: annyi szó, annyi szabály, annyi példa, annyi könyv nélkül elmondandó vers, próza, tartalom, életrajz, levezetés, bebizonyítás, leírás, okoskodás, évszám. Hiszen az embernek a feje csak úgy zúg, ha reá gondol is.

Nyilvánvaló dolog, hogy túlterhelnek titeket az iskolában, s tizedrésze is elég volna annak, a mit ti most tanultok. Ha jól tudom, fiam, téged évközben is azzal bosszantgattak az iskolában, hogy minduntalan tudósították a szüleidet holmi cézudulákkal (ti azt jó budapesti magyarsággal «spájzeződulanak» nevezitek) — mondom bosszantgattak, hogy ebből is, abból is hanyag vagy rovást érdemelsz. Te akkor azt mondtad: van még idő az év végéig, majd megmutatom, hogy nem lesz baj. Szóval erős önérzeted volt, s ez fölöttebb dicséretes dolog, ámde most hamarosan tizenkét kötet könyvet felfalni: nagy munka, s úgy vélném, hogy az önérzet nem elegendő hozzá.

No ... no, ezt csak én mondom, te bizonyára jobban ismered magadat, mert hiszen a múlt

évbem is kirántottad magad, s akkor sikerült. Az ember pedig olyan, hogy a sikertől megvakul, s hajlandó újabb stiklire.

Hallottam ugyan azt is, hogy nem minden professzorod szereti az efféle stiklit, s vajmi keveset ad az olyan diák nekirugaszkodására, ki a vizsgálatok előtt éjjel-nappal tanul. Jobban szeretné, ha ilyenkor is jó étvágygyal költené el az ebédjét és vacsoráját, pompásan aludnék s a vizsgálatokra épen olyan tiszta fejjel, mint a milyen nyugalemmai menne. Mert a tiszta fej, a milyen nyugalemmai menne. Mert a tiszta fej, a milyen nyugalemmai menne. Mert a tiszta fej, a milyen nyugalemmai menne. Mert a tiszta fej, a milyen nyugalemmai menne. Mert a tiszta fej, a milyen nyugalemmai menne.

Jé, jó, tudom, mit akarsz mondani. Világért sem kicsinylem én a tizenkét kötet megemésztesének óriási munkáját — csupán nem hiszek benne. Ha te olyan ches volnál, mint a farkas, eléd tennének tizenkét tal ételt — ugyan bizony meg tudnád-e mind enni? Ebből is kóstolnál, abból is kóstolnál, s hamarosan összezavarnád, nem tudnád megmondani, hogy tulajdonképen melyiknek minő ize van, pedig sokfelét enni nem megvetendő dolog, ámde egyféléből jóllakni, s a gyomrot el nem rontani: még ennél is helyesebb és okosabb cselekedet.

Maradjunk az ételnél. Mit gondolsz, nem böles-e az olyan ember, a ki mindennap dolgozván mindennap megessi a napi eledelt, s friss erővel dolgozik tovább, mint az, a ki hetekig nem eszik meleg ételt, s aztán lucullusi lakomához ül, hogy egész hónapra valót egyszerre egyék? A ki egy halom elhordását tűzi ki ezeljaul, vajjon egy óriási szekeret csináltat, s reá rakja egyszerre az egész halmot, hogy elhordja, vagy napról-napra hordozgatja kisebb szekérral? ...